

ROZKŁADAĆ (23) *vb impf*

roz- (13), rof-, ros- (10).

o oraz drugie a jasne; w *inf* -kła-; w pozostałych formach -kła- (10), -kła- (2); -kła- *Calep*; -kła- : -kła- *Mącz* (4:1).

inf rozkładać (5). ◇ *praes* 1 *sg* rozkładam (11). ◇ 2 *sg* rozkładasz (1). ◇ 3 *sg* rozkłada (2). ◇ *praet* 3 *pl m pers* rozkładali (1). ◇ *imp* 2 *sg* rozkładaj (1). ◇ *con* 3 *sg m* by rozkładał (1). ◇ *part praes act* rozkładając (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w. s.v. rozłożyć.

1. Umieszczać w różnych miejscach; *digerere, disponere Calep, Cn; ordinare Calep; dispensare, distribuere Cn* [w tym: *co* (5)] (8) : *KrowObr* 120; *Reconcinno, Zás* rządnie rozkładam. *Mącz* 348c; *Digero, Ordino, dispono* – Rozządzam, rozkładam. *Calep* 323a.

rozkładać komu (2): Odzwierny ma brzękac w Zwonek/ y w Zwon bić/ Kościoł/ Zákryfytą otwierac/ y księgi Káznodziei rofkładac. *KrowObr* 120; A ia iáko bogáty kupiec w fklepie wielkim Rozkádám fwę towáry cudzoziemcom wízelkim *KochFr* 113.

rozkładać między kogo (1): *pothym [Eumenes] ná nie [swe rycerstwo] chytro zázedł/ o thy lifty [oferujące nagrodę za głowę Eumenesa] mowiac: zem ie ia sam piál/ y chłopcu rofkładac kázał między lud póspolity/ kufzac was co zá chuc maćie przeciw mnie BielSpr* 46v.

W połączeniu z określeniem formy układu (2): *Widzę zboyęc zdaleka/ i gofcia zdradnego/ A on zgori las wali do brzegu morzkiego. Nowych galer prziczinia/ ftarich poprawuie/ Wiofla rzędem rofkłada/ żagłow przipatruie. KochSat Cv; Decusso, Ná vkoś roskładam/ álbo ná xtałt gwiazdki/ álbo ná xtałt krziżá fświętego Andrzeyá. Mącz* 79b.

[*Przen [gdzie]*: *Maria bendancz iuss strachem obranyona, poczela wsswem sserczu roskladacz wielgi ssmetek SprChęd* 37.]

2. *Dzielić całość na części* [w tym: *na co* (3)] (4) : *Partes facere Dzielić ná częścý/ roskładac. Mącz* 281b.

Zwrot: »na czątki [co] rozkładać« (1): A iż ná czątki náukę fwą rozkádáli [*prorocy*]/ częftokróć przypomináią pogrozki y obietnice/ y czáfy obiáwienia ktore miewáli od Pána. *BibRadz* I 353v.

W przen (2) :

Zwrot: »na raty rozkładać« (2): Lepiey razem wífytko wlozić *Przec* tak na raty rozkłada#[*dobre uczynki na wagę*] *Ieśli* że wczem nadzieię ma# *RejKup* Bb, e4v.

3. *Rozpościerać coś, co było złożone, rozprostowywać, rozciągać; dispandere, evolvere, explicare, extendere, obtendere Calep* (5) : *Dispando, Extendo* – *Wiwiefzam, rozczagam, rozkładam. Calep* 331a; *Explico, Extendo, evolvere: et proprie de iis rebus dicitur, quae plicis involutae sunt* – *Rozwiám, rozczagam, rozkładam. Calep* 394a, [718]b.

a. *O roślinach* (2) :

Zwroty: »kwiat rozkładać« = *rozkwitać* (1): *Iák fię letnie grzybienie kápie w gnuśney wodźie/ Zołty kwiat rozkádaiac [...]: Ták Ifzkáryotowá ogništa vrodá/ Iák zorzá niezágáfla świeciłá fię brodá. KlonWor* 28.

»rozkładać liście« (1): BŁufzczu przebuyny/ tu przy tey mogile/ Cicho wyraftay/ popinay fię mile/ Roſkłáday piękne liſcie *KlonŻal* Dv.

4. *Wyciągać na boki, rozstawiać, rozsuwać; varicare Mącz; divaricare, dividere, extendere Calep [w tym: co (2)] (3)* : Varico [...] Goleni/ koláná rozkładam/ krączam fie. *Mącz* 475d; Divarico, Extendo, divido – Rozkłádam, rozkraczám, rozwaliam. *Calep* 335a.

Przen [po czym] (1) : A iáko rybá wodę głową porze/ Ták łzkutá rzekę łztabą rznie y orze. Y dzieli brozdy ná obiedwie łtronie/ Iák po zagonie. Wáły [*tj. bruzdy fal*] roſkłáda po wodzie przed łobą *KlonFlis* E4.

5. *Wyjaśniać, objaśniać; disputare, perputare Mącz [w tym: co (2)] (2)* :

[*rozkładać komu: AktaSynod* I 24 *cf Szereg. Cf rozkładać około czego komu.*

rozkładać około czego komu [= objaśniać komu co]: Około tedy tych ustaw mamy ludziom jaśnie rozkładać *AktaSynod* I 26.]

W połączeniach szeregowych (2): Disputo, Contendo. Diſputuyę/ Rzecz yáką rozbieram/ Rozkłádam/ wywodzę yęzykiem á słowy. *Mącz* 90a; Perputo, Dobrze ku wyrozumieniu dawam/ którą rzecz wykładám/ rozkłádam/ rozwięzuyę słowy. *Mącz* 333c.

[*Szereg: »rozkładać i wykładać«*: Nazajutrz [...] [*Małopolanie*] żądali, żeby im niektóry z braciej był dan, który by im niektóre słowa wykładał, jako by je mieli rozumieć, [...] i dani im dwa, [...] którzy im to, o co się pytali, rozkładali i wykładali *AktaSynod* I 24. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]]

6. *Odkładać, opóźniać [co] (1)* : A wżákoż ia nie rádżę nikomu vbępieczáć fie ná láthá fwoie á roſkłádać czáły tego vznánia łwego. *RejZwierc* 178v.

Synonimy: 3. rozciągać, rozpościerać, rozstawować, rozszerać, rozszerzać; 4. rozpościerać.

Formacje współrdzenne cf KŁAŚĆ.

Cf ROZKŁADAJĘCY, ROZKŁADAN, **ROZKŁADANIE**